Rok VI Wilno, dn. 25 marca 1932 r. Nr. 6

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE
WILEŃSKIE

PRENUMERATA: Rocznie 15 zł. Półrocznie 8 zł. Nr. pojed. 80 gr.

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1

Konto P. K. O. № 80.833 lub № 81.418 Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA: 1/1 strona 48 zł. 1/2 strony 24 zł. 1/4 strony 12 zł. 1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Damnatur liber Leonis Daudet cui titulus „Les Bacchantes".

Decretum.

Feria IV, die 17 Februarii 1932.

E-mi ac R-mi D-ni Cardinales rebus fidei et morum tutandis praepositi, in ordinario consessu, habito feria IV, die 17 Februarii 1932, audito DD. Consultorum voto, ad praescriptum canonis 1399 § 3 Codicis iuris canonici; ipso iure damnatum esse declararunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendum mandarunt librum quam maxime obscenum Leonis Daudet, cui titulus *„Les Bacchantes.* Roman contemporain. Ernest Flammarion, Editeur".

Et sequenti feria V, die 18 dicti mensis et anni, Ssmus D. N. D. Pius divina providentia Pp. XI, in solita audientia R. P. D. Assessori Sancti Officii imperita, relatam Sibi E-morum Patrum resolutionem approbavit, confirmavit et publicandam iussit.

Datum Romae, ex aedibus Sancti Offici, die 20 Februarii 1932.

(L. S.)

A. Subrizi, *Supremae*
S. Congr. S. Officii Notarius.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 24, str. 71).

Instrukcja św. Kongr. Soborowej w sprawie wykonywania utworów muzyki religijnej w kościołach.

Od pewnego czasu, bez względu na charakter właściwy muzyce kościelnej, wykonywanej podczas liturgji, niektórzy autorzy dążą do poddania jej pod przepisy praw autorskich i wydawniczych narówni z inną jakąkolwiekbądź muzyką.

Dało to, pomijając pewną niewłaściwość w stosunku do domu Bożego, okazję do licznych nieporozumień a nawet nieprzyjemnych wypadków.

W celu uniknięcia powodu lub pretekstu do jakichkolwiekbądź pod tym względem trudności, Święta Kongregacja Soborowa, uważała za właściwe podać Ich Ekscelencjom Ordynarjuszom diecezjalnym następujące instrukcje:

1. Dla uniknięcia roszczenia pretensyj autorskich lub wydawniczych wrazie wykonania utworów muzyki religijnej w kościołach podczas funkcyj liturgicznych, Ordynarjusze mają się zatroszczyć, by w kościołach wykonywano tylko te kompozycje współczesne muzyki religijnej, których autorzy i wydawcy złożą pisemne oświadczenie, że wykonanie ich kompozycyj nie podlega prawom autorskim lub wydawniczym.

Zresztą zachowanie tej normy nie pozbawi funkcyj religijnych muzyki świętej. Jakoż,

a) Poza śpiewem gregorjańskim i polifonją klasyczną, wiele jest starożytnych kompozycyj muzyki religijnej, które przeszedłszy na własność publiczną, mogą być swobodnie wykonywane w kościołach, o ile będą zgodne z przepisami *Motu proprio* Ojca św. Piusa X z dnia 22 listopada 1903 r.;

b) Wielu wybitnych kompozytorów współczesnych i wydawców zadeklarowało, że ich kompozycje muzyki kościelnej mogą być wykonywane swobodnie, t. j. bez żadnych zastrzeżeń praw autorstwa lub wydawnictwa.

2. W wyborze wreszcie tych kompozycyj Ordynarjusze posługiwać się mają pomocą Komisji diecezjalnej do muzyki kościelnej, ustanowionej według zasad wyżej wymienionego *Motu proprio* Papieża Piusa X, z prawem zwracania się, o ile zajdzie potrzeba, do Papieskiego Instytutu muzyki kościelnej w Rzymie o stosowne w tym względzie informacje.

Rzym, 25 lutego 1932 r.

J. Kard. Serafini,
Prefekt

(L.S.) *G. Bruno,*
Sekretarz

(*Acta Ap. Sedis,* t. 24. str. 72).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Ostrzeżenie.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 17.III 1932 r. Nr. 6471.

Kurja podaje do ogólnej wiadomości, że Bernardowi-Marcinowi Litwińskiemu, br. III Zakonu św. Franciszka, upoważnienia do zbierania składek na ochronę przy domu św. Marcina w Wilnie na Zarzeczu nie udzieliła.

X. A. Sawicki
Kancl. Kurji.

O pomoc oświatową dla Polaków we Francji.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 22 marca 1932 r.

Kurja poleca WW. Duchowieństwu odezwę Stowarzyszenia „Pomoc Oświatowa dla Polaków we Francji“ następującej treści:

Stowarzyszenie: „Pomoc Oświatowa dla Polaków we Francji“, jak sama nazwa wskazuje, zajmuje się szerzeniem zdrowej oświaty wśród naszych Rodaków na wychodztwie francuskiem, przez zakładanie bibljotek, urządzanie kursów dla działaczy społecznych, przygotowanie odczytów i całych programów na różne uroczystości i obchody.

W pracy swej odczuwa „Pomoc Oświatowa“ szczególniej brak książek polskich, nadających się do zakładania bibljotek i powiększania już istniejących na terenie Francji.

Na zakup nowych książek „Pomoc Oświatowa“, opierająca się tylko na składkach swoich członków, nie ma pieniędzy. Znajduje się jednak w Polsce wiele książek, które po przeczytaniu nie przedstawiają już wielkiej wartości i leżą bezużytecznie.

Książki te, zebrane i odesłane do „Pomocy Oświatowej we Francji“, oddadzą wielką usługę nietylko Polakom na wychodźtwie, ale pośrednio i całej Polsce, bo uchronią niejednego z jej obywateli od zgubnych wpływów i przyczynią się do większego uświadomienia narodowego i urobienia naszej emigracji.

Z tego to powodu Zarząd Główny „Pomocy Oświatowej“, znając wielką życzliwość Najdostojniejszego Episkopatu Polskiego, zwraca się do Przewielebnego Duchowieństwa z gorącą prośbą, aby zechciało łaskawie zbierać książki u siebie, swych znajomych, wśród nauczycielstwa, młodzieży szkolnej, po dworach, bibljotekach, księgarniach i przesłać do „Pomocy Oświatowej“ w Lille, 26, rue Valmy (Francja).

Wierząc w pomyślny wynik zbiórki książek dla wychodźtwa polskiego we Francji, Zarząd Główny „Pomocy Oświatowej“ już naprzód zasyła Przewielebnemu Duchowieństwu i wszystkim życzliwym Ofiarodawcom serdeczne podziękowanie staropolskiem „Bóg zapłać“ za polską książkę, za polskie drukowane słowo[1]).

Za Zarząd Główny Pomocy Oświatowej we Francji:
(—) *Ks. Wł. Wyderka,* wice-prezes. (—) *Cz. Bystroń,* sekr. generalny.

Lille, dnia 25 lutego 1932.
26, rue de Valmy, 26.

X. A Sawicki,
Kancl. Kurji

W sprawie rekolekcyj dla Nauczycielstwa w archidiecezji wileńskiej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno. dn. 21.III. 1932 r. Nr. 91.

W związku z zapytaniami jak ze strony WXX. Proboszczów i Prefektów, tak również pp. Nauczycielstwa szkół średnich i powszechnych, Kurja powiadamia, iż wobec negatywnego stosunku Władz szkolnych, zaznaczonego w latach poprzednich, w roku bieżącym Kurja nie występowała do tychże Władz z wnioskiem o danie czasu Nauczycielstwu na odprawienie rekolekcyj, pozostawiając tę sprawę załatwieniu na miejscu stosownie do potrzeb i okoliczności.

Ks. L. Żebrowski
Radca Kurji do spraw szkolnych.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Została cofnięta nominacja ks. Antoniego Chomskiego z dn. 11. III. 32 r. Nr. 6448 na probostwo do Drozdowszczyzny, dn. 22. III. 32 r. Nr. 6604.

Ks. Stefan Porczyk, z diecezji łódzkiej, nazn. na wik. kośc. Najśw. Serca Jezusowego w Wilnie, dn. 25.III. 32 r. Nr. 6633.

X. J. Ostrejko
w/z. Kancl. Kurji.

---

[1]) Pomocy Oświatowej chodzi przedewszystkiem o *książki powieściowe* pisarzy polskich i obcych, bo te bywają najbardziej czytane i poszukiwane; dalej — o książki historyczne, popularno-naukowe, przyrodnicze, opisy podróży, krajów i zwyczajów, utwory dla teatrów amatorskich, tak dla starszych osób jak i dla dzieci. Książkę tylko wtedy opłaci się wysyłać, gdy jest cała (wszystkie kartki — wszystkie tomy). Ponieważ przesyłka małych paczek wiele kosztuje, dlatego prosimy bardzo, aby Przewielebni Księża zechcieli się między sobą porozumieć (według dekanatów czy powiatów) i wysyłać książki w większych pakach drewnianych lub workach płóciennych dobrze zaszytych. Oprócz wyraźnego adresu: „Pomoc Oświatowa“ rue de Valmy, 26 à Lille — Francja, dodać jeszcze: „VIEUX LIVRES“ (Stare książki).

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

Zwolnienie duchownych od przysięgi w sprawach karnych.

W *Dzienniku Ustaw R. P.* Nr. 10, poz. 60, została ogłoszona ustawa z dn. 21 stycznia 1932 r., zmieniająca niektóre przepisy postępowania karnego. Podług tej ustawy w art. 110 Kodeksu postępowania karnego, obowiązującego od dnia 1. VII. 1929 r. w Rzeczypospolitej Polskiej, dodaje się: § 2. *Duchowni uznanych prawnie wyznań nie składają przysięgi.*

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Dux vitae mortuus, regnat vivus...

Sekwencja wielkanocna, którą co roku we Mszy św. w dniu Zmartwychwstania Pańskiego i przez oktawę odczytujemy, streszcza wszystko, co serca kapłana w tym dniu porywa i czem to serce czuje się przepełnionem.

Wespół z ludem składa kapłan cześć najgłębszą temu, który życie swe za nas złożył, jako Baranek ofiarny, a przez swą ofiarę pojednał grzeszników ze Swym Ojcem:

Christus innocens Patri
Reconciliavit pecctores.

W Jego śmierci ofiarnej zażarty bój stoczyła śmierć z życiem:

Mors et vita duello
Conflixere mirando.

Zwyciężyło życie, a Wódz życia zabity, żyw króluje, cudem tego zwycięstwa opromienia wieki całe i wiedzie do zwycięstwa tłumy tych, którzy idą w bój o duszę, o jej szczęście wieczne.

Nie powinni upadać małodusznie, gdy widzą nieraz tryumf zewnętrzny ciemności, przyziemnych dążeń i wyrafinowanej złości, ci, co walczą o te dobra, bo to zwycięstwo rycerzy śmierci, bo tylko rycerzy ciała, świata, czarta, zwycięstwo pozorne, nietrwałe. Nam:

Dux vitae mortuus
Regnat vivus;

przed nami:

Sepulcrum Christi viventis

i chwała Zmartwychwstałego, w którym spoczywa nasza *nadzieja,* od którego też, jako zwycięzcy i Króla, oczekiwać możemy zmiłowania:

Tu nobis, victor Rex, miserere.

Tę nadzieję nieśmy w serca naszych współbraci, zwłaszcza tych, nad którymi pieczę nam tenże *Victor Rex* polecił, powołując do szczytnego posługiwania w kapłaństwie. Tą nadzieją mając przepełnione serca, ożywiajmy zwątlone cierpieniami i niedolą, którą obecnie świat przeżywa, dusze wierne Chrystusowi, a spełnimy najlepiej powinność naszą świętą wobec Królestwa Bożego, jak i wobec Ojczyzny doczesnej, bo dla jej prawdziwego dobra, dla jej prawdziwej wielkości, dla jej naprawdę mocarstwowego istnienia pracować będziemy, bo dla jej duszy, która Bożą być powinna.

Niech jak chcą, nawet jeszcze więcej, niż dotąd, miotają w nas obelgami, niech się dopatrują w nas zdrady, stojąc przy naszym Zwycięscy-Królu Zmartwychpowstałym, tylko spotęgujemy w sobie i w innych miłość i poświęcenie dla tej, która *nie zginęła*, i nie ustaniemy w pracy, nawet jako „obywatele trzeciego rzędu w swej Ojczyźnie“, chociażby zepchnięto nas do katakumb na tej ziemi, która dotąd ich jeszcze nie znała, bo wierzymy, iż:

Dux vitae mortuus
Regnat vivus.

Odwiedzanie chorych.

Piecza nad chorymi, to jedno z najistotniejszych zadań duszpasterstwa. Czy spełnił całkowicie to zadanie kapłan, gdy wezwany do chorego, udzielił mu Sakramentów św.? Nie: serce kapłana powinno troskać się o duszę chorego i w dalszym ciągu jego choroby, która przeciąga się czasem całemi tygodniami, a nawet miesiącami. A są niektóre dusze bardzo biedne, bo i wśród choroby i już po otrzymaniu Sakramentów św. wpadają ponownie in peccata nawet mortalia; to nie przesada. Wiedzą o tem kapłani, którzy częściej, niż raz jeden, chorych spowiadają.

I cóż się dzieje? — chory nie ma odwagi prosić domowników o ponowne sprowadzenie kapłana, zwłaszcza gdy na wsi nie ma się własnych koni, — ponosi w duszy okropne udręki,— po jakimś czasie umiera biedak in miserabili statu animae.

Jak kapłan może ułatwić sobie pieczę nad chorymi, już wydysponowanymi? Nie wiele tu trzeba rozprawiać: gdy się trafi jechać do innego chorego w tę okolicę, wstąpić w drodze powrotnej, choćby wypadło spory kawał dojechać; w mieście zaś najlepiej odwiedzić chorego (wziąwszy tylko stułę do kieszeni) w godzinach popołudniowych, gdy się idzie na spacer.

O, z jaką radością wita chory kapłana, gdy ten z własnej pobudki odwiedza go w cierpieniach, bo widzi tu serce. Porozmawiać trochę o stanie zdrowia, — a potem do chorego: „możebyśmy się pomodlili“? Kazać wyjść domownikom z mieszkania,— a po krótkiej modlitwie: „mam stułę ze sobą, — może potrzebujesz spowiedzi, ja ci dopomogę, — może coś ważnego zapomniałeś, albo po spowiedzi trafiło się co zgrzeszyć, to cię wyspowiadam“.

Kto z Konfratrów trzyma się tej praktyki, doświadczył nieraz wielkiego zadowolenia i gorąco dziękował P. Bogu, że mógł ponownie wyspowiadać chorego; bywa to czasem spowiedź z konieczności z dłuższego czasu.

Przyznajmy, że jechać do chorego uważamy sobie za obowiązek, ale za obowiązek dosyć przykry, — spełniłem to, ale czy w dalszym ciągu troszczę się o duszę tego chorego?

Znałem kapłana, który zapisywał w specjalnej książce, kiedy i do którego chorego był wzywany; łatwo potem uprzytomnić sobie, spojrzawszy do tej kontroli, kogo z nich mógłbym odwiedzić, gdy wypadnie mi jechać w tę stronę do innego chorego; a w mieście — kogo z nich odwiedzę dzisiaj, idąc na spacer.

Przy odwiedzinach dobrze też paru słowy pouczyć chorego, jak robić akt contritionis perfectae cum intentione confessionis; zachęcić go do codziennej tej zbawiennej praktyki, o której wogóle należy często ludzi pouczać z ambony i w szkole.

Zaiste, kapłan na parafji, zwłaszcza, gdy jest bez wikarjusza, rozrywany jest różnorodną pracą: spowiedź w kościele — obsłużyć chorych — praca w związkach dorosłych i młodzieży,— lekcje w szkołach, — odmówić brewjarz, — przygotować kazanie, — a i gospodarstwa zaniedbać nie wolno; a jednak piecza nad duszami chorych wśród przewlekłej choroby, to obowiązek wielki, — odwiedzać ich i ponownie jednać ich z Bogiem należy, aby stanęły na Sąd Boży w łasce uświęcającej; wszak zbawiać dusze, — to jest istotne zadanie kapłana.

Kapłani, którzy w sposób powyżej wspomniany odwiedzają chorych, przekonali się, że pomimo licznych swych zajęć daje się to uskutecznić, — trzeba tylko wyrobić sobie stałą pamięć o tych biedakach, ciężką chorobą złożonych, i stałą troskliwość o ich duchowe potrzeby.

X.

Instrukcja Archid. Inst. Akcji Katol. o zorganizowaniu Akcji Katolickiej na parafji.

(c. d.) (2)

(Wilno, dn. 1.XII.1931 r. L. dz. 719/31).

II. Katolickie Stowarzyszenia Mężczyzn.

1. Katolickie Stowarzyszenia Mężczyzn są to organizacje, skupiające katolików od 25 roku życia wzwyż.
2. Celem Katolickiego Stowarzyszenia Mężczyzn jest wytworzyć typ polaka-katolika, uświadomionego pod względem katolickim, narodowym i państwowym, zdolnego do ofiarnej, zgodnej i zbiorowej pracy oraz świadomej swej odpowiedzialności społecznej.
3. Katolickie Stowarzyszenie Mężczyzn, jako jedna z podstawowych organizacyj Akcji Katolickiej, ma przez swą działalność w czynie uwydatnić hierarchiczne apostolstwo świeckich.
4. By założyć Katolickie Stowarzyszenie Mężczyzn w parafji, należy przeprowadzić z elitą mężczyzn katolików szereg wstępnych zebrań, na których uświadomić należy obecnych o potrzebie, celach i zadaniach Katolickiego Stowarzyszenia Mężczyzn. Uświadomienie to powinno pójść po linji zapoznania się z istotą Akcji Katolickiej.
5. Na pierwszem zebraniu przedorganizacyjnem należałoby zaznajomić słuchaczy ze stanem dzisiejszej ludzkości — w pogawędce na temat: „Zmaterjalizowany pogląd na świat, jego przyczyny i skutki, oraz przeciwdziałające środki zaradcze".
6. Na drugiem zebraniu przedorganizacyjnem powiedziećby należało o istocie Akcji Katolickiej.
7. Na następnem zebraniu przedorganizacyjnem figurowałaby pogadanka na temat: „Konieczność apostolstwa świeckich".
8. Na czwartem zebraniu przedorganizacyjnem przystąpić można już do tematu, dotyczącego Katolickiego Stowarzyszenia Mężczyzn — ujętego w pogadankę: „Dlaczego się musimy organizować w Katolickie Stowarzyszenie Mężczyzn".
9. Po takiem przygotowaniu można przystąpić już do zebrania organizacyjnego. Przyszły Zarząd Katolickiego Stowarzyszenia Mężczyzn należałoby sobie upatrzyć już z góry i niezależnie od zebrań organizacyjnych przeprowadzić z upatrzonemi kandydatami do Zarządu kilka przynajmniej pogadanek organizacyjnych.

10. Katolickie Stowarzyszenie Mężczyzn powinno więc być założone po dłuższej uprzedniej pracy przygotowawczej.
11. Do Stowarzyszenia należałoby upatrzyć szczególniej tych, którzy byli w Stowarzyszeniu Młodzieży Polskiej, ale na skutek przekroczenia wieku czy też wejścia w związek małżeński, byli zmuszeni opuścić SMP.
12. W Stowarzyszeniu Młodzieży zachęcać również starszych członków (24-25) lat do wstąpienia w szeregi Katolickiego Stowarzyszenia Mężczyzn, po opuszczeniu SMP.
13. Katolickie Stowarzyszenie Mężczyzn pracę swą opiera na następujących działach:
    a) religijnym: wspólne nabożeństwa, Komunje św., rekolekcje, specjalne sekcje religijne, jak eucharystyczna, misyjna i t. d.;
    b) społeczno-oświatowym: zebrania plenarne (2 razy w miesiącu), akademje, obchody, wieczornice, teatry amatorskie, kursy, wykłady, bibljoteki, ogniska, czytelnie, prenumerowanie pism;
    c) zawodowo-rolniczy: sekcje rolnicze, wystawy i t. d.

III. Katolicki Związek Polek.

1. Tam, gdzie dotąd Katolickie Stowarzyszenie Polek nie zostało jeszcze zorganizowane, należy dążyć do jego zorganizowania, ale bardzo powoli, przygotowując grunt przez zebranie kilku, najwyżej kilkunastu kobiet, młodych, inteligentnych i dzielnych, i uświadamianie ich organizacyjnie ideowo w szeregu sympatycznych pogadanek. Z biegiem czasu jednostki te wejdą do Zarządu i dobiorą do siebie inne osoby z pośród elity parafji.
2. Tam, gdzie Kat. Stow. Polek już istnieje, należy postawić je mocno pod względem organizacyjnym:
    a) zwrócić uwagę na dobór członków — ma być nieliczna elita pod względem umysłowym i moralnym (starsze druchny, zelatorki Żyw. Róż. i inne);
    b) położyć nacisk na regularne odbywanie zebrań zarządu i plenarnych przynajmniej raz w miesiącu i na frekwencję członków.
3. Tworzyć ogniska Stowarzyszeniowe.
4. Organizować przynajmniej czytelnie jako punkt oparcia dla pracy kulturalno-oświatowej i propagować czytania izbowe.
5. Zwrócić uwagę, by na zebraniach plenarnych były pogadanki według pewnego planu z góry opracowanego.

6. Organizować sekcje religijne, ze zwróceniem uwagi na uświadomienie religijne członków i na wspólne od czasu do czasu praktyki.
7. Zwrócić uwagę na pracę gospodarczo-rolniczą i zachęcić do wzięcia udziału w konkursach przysposobienia rolniczego.

(Dok. n.).

Ś. p. Ks. Dr. Zygmunt Łoziński,

pierwszy Biskup piński.

W Wielką Sobotę, dn. 26 marca b. r., rozeszła się smutna wieść, że tegoż dnia oddał duszę Bogu ks. dr. Zygmunt Łoziński, pierwszy Biskup diecezji pińskiej i ostatni Biskup miński. Śmierć ta dla tych, którzy wiedzieli o ciężkiej chorobie na skręt kiszek ks. Biskupa, nie była niespodzianką. Pomimo to wstrząsnęła ona każdym, kto znał ś. p. ks. Biskupa, czy to osobiście, czy też z jego działalności, jako niezłomnego księcia Kościoła. Każdy czuje, że się stała niepowetowana szkoda dla Kościoła i kresowej diecezji katolickiej.

Ś. p. ks. Biskup Łoziński urodził się 5 czerwca 1870 roku w m. Boracinie, w województwie nowogródzkiem. Po ukończeniu IV gimnazjum w Warszawie, wstąpił do seminarjum duchownego w Petersburgu, a następnie ukończył tamże Akademję Duchowną. Święcenia kapłańskie otrzymał również w Petersburgu 25 czerwca 1895 r.

Wkrótce po wyświęceniu został mianowany profesorem Seminarjum Metropolitalnego Mohylowskiego w Petersburgu i przez dłuższy czas wykładał tam Pismo Święte. W celu pogłębienia studjów skrypturystycznych, odbył dłuższą podróż po Ziemi Świętej, a nawet przez dłuższy przeciąg czasu zamieszkiwał w Jerozolimie; w tym również celu mieszkał przez pewien czas w Rzymie, uczęszczając tam na wykłady wybitniejszych profesorów skrypturystów.

Będąc profesorem w Seminarjum, ś. p. Biskup Łoziński z całą gorliwością i poświęceniem pracował na niwie duszpasterskiej i społeczno - katolickiej. Praca ta stała się z czasem powodem prześladowań ze strony rządu rosyjskiego, który „poradził“ mu opuścić Petersburg a nawet granice imperjum rosyjskiego.

Po powrocie do archidiecezji ś. p. ks. Łoziński pracował przez pewien czas przy kościołach w Petersburgu, proboszczował

w Mińsku, a znowu powrócił na swe poprzednie stanowisko profesora Seminarjum. Arcybiskup Kluczyński mianował ks. Łozińskiego kanonikiem honorowym i brał go często na swe wizytacje pasterskie na Inflantach i w innych częściach rozległej archidiecezji mohylowskiej. Ks. Łoziński brał również udział w wizytacji kanonicznej arcybiskupa Cieplaka na Syberji.

W ostatnich latach przed wojną europejską ks. Łoziński był profesorem Akademji Duchownej, nie opuszczając jednocześnie profesury seminaryjnej.

Gdy po przewrocie w Rosji została przywrócona do dawnego życia diecezja mińska, zostająca dotąd pod zarządem metropolitów mohylowskich, Papież Benedykt XV na stanowisko Biskupa mińskiego powołał ks. Zygmunta Łozińskiego. Nominacja nastąpiła 2 listopada 1917 roku. Wskutek wypadków wojennych nominat miński otrzymał sakrę biskupią zaledwo dnia 28 lipca 1918 roku w Warszawie.

Wojna polsko-sowiecka 1918—20 r. zastaje ks. Biskupa Łozińskiego na terenie własnej diecezji. Nie opuszcza jej, mimo że na każdym kroku grożą mu tortury i śmierć, jak wielu innym; kryjąc sie nieraz w chatach poleszuków, wśród błot pińskich sprawuje rządy pasterskie. Gdy zaś w roku 1920 hordy bolszewickie ponownie okupowały Mińsk, ks. Biskup Łoziński dostaje się do więzienia bolszewickiego i pozostaje w niem przez kilkanaście miesięcy. Dopiero w Moskwie zostaje zwolniony i w drodze wymiany otrzymuje pozwolenie na przyjazd do Polski. Pamiętny jest jego przyjazd do Warszawy, która entuzjaztycznie witała go jako męczennika idei polskiej i katolickiej.

Po ustaleniu granicy między Polską a sowietami i erygowaniu nowej diecezji w Pińsku, ś. p. ks. Łoziński zostaje pierwszym Biskupem pińskim i zaczyna ją energicznie organizować, a więc powołuje do życia Seminarjum Duchowne, w którem aż do śmierci sam wykłada różne jak świeckie tak i duchowne przedmioty, tworzy Kurję diecezjalną, eryguje Kapitułę, przeprowadza rozgraniczenie dekanatów, parafij i powołuje do życia nowe parafje, a dd. 3—5 września 1929 roku zwołuje do Pińska pierwszy Synod diecezjalny.

Wśród owych zajęć pasterskich jedną z głównych trosk ks. Biskupa była idea zjednoczenia Kościołów. Konferencje unijne pińskie zawdzięczają mu swą inicjatywę. W głównej mierze pociągał do Kościoła lepsze jednostki swym własnym przykładem.

Pomimo nawału zajęć w zarządzie diecezją, znalazł czas na pracę pisarską, i oto z pod jego pióra wychodzi szereg książek,

mających wielką wartość, jak np.: *O miłości Ojczyzny, Rozmyślania dla kapłanów, Nauki majowe,* itp.

Jednym z głównych rysów charakteru uderzających u ś. p. ks. Biskupa Łozińskiego była niezwykła odwaga cywilna, mówienie prawdy wszystkim w oczy, brak kompromisów i bojaźni w stosunku do możnych tego świata. Uderza to przedewszystkiem w jego listach pasterskich.

Zmarły przedwcześnie ks. Biskup Łoziński pozostawia po sobie wielki dorobek swej pracy pasterskiej, wzór męża apostolskiego, ascety i powszechną opinję świętości, którą podziwiali i oceniali nawet inowiercy.

Pogrzeb odbył się w dn. 30 marca r. b. W obrzędach pogrzebowych wzięli udział IIEE. ks. Arcybiskup-Metropolita Wileński z Biskupem-Sufraganem, ks. Arcyb. Ropp, księża Biskupi z Przemyśla, Lwowa, Łomży, ks. Biskup obrz. wschodn. Czarnecki, przedstawiciele Kapituł katedralnych, reprezentanci Ciał Ustawodawczych, Rządu, wojskowości i sądownictwa.

Zwłoki ś. p. Biskupa Łozińskiego złożono w podziemiach Katedry na kresach Polski, gdzie zostaną niejako na straży kultury katolickiej i administracji kościelnej w obliczu barbarji komunistycznej.

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Wizytacja kanoniczna w Wilnie.

J. E. Ks. Arcybiskup - Metropolita w dniu 11 kwietnia r. b. rozpoczyna wizytację kanoniczną kościołów parafjalnych w Wilnie. D. 11. IV kośc. św. Jana, 12. IV — Ostrobramski, 13. IV — Św. Ducha, 14. IV — WW. Świętych, 15. IV — Pobernardyński, 16. IV—św. Rafała, 17. IV—św. Jakóba, 18. IV — św. Piotra, 19. IV — Najśw. Serca Jezusowego, 20. IV — Niepok. Pocz. N. M. P. W każdym kościele wizytacja rozpocznie się o godz. 7-ej zrana.

Kapituła Metropolitalna Wileńska.

D. 15 marca r. b. odbyło się kolejne posiedzenie Kapituły Metropolitalnej, na którem omawiano sprawy, związane z remontem Bazyliki, jak również sprawę wmurowania tablic pamiątkowych po ś. p. Biskupie Adamie Krasińskim i ś. p. Arcybiskupie Karolu Hryniewickim. Tablice z białego marmuru już zostały wykonane i dostarczone do Bazyliki. Wobec tego jednak, że sprawa sprowadzenia zwłok ś. p. Arcybiskupa Hryniewickiego do Wilna nie przestaje być aktualną, wmurowanie tablic zostało tymczasem odłożone.

Święcenia kapłańskie.

Dn. 12 i 13 marca r. b. J. E. Ksiądz Arcybiskup - Metropolita w Bazylice udzielił święceń subdiakonatu i diakonatu alumnom Seminarjum Metropolitalnego. Święcenia przyjęli: Lachowicz Stanisław, Baniewicz Kazimierz, Chrabąszcz Jan, Król Józef, Malinowski Józef, Opiatowski Henryk, Pereświet-Sołtan Lucjan, Radziszewski Kazimierz, Roślewski Kazimierz, Szydłowski Jan, Wysiadłowski Stanisław i Zabielski Antoni.

Tonsurę i mniejsze święcenia otrzymali: Eljasz Stanisław, Filipek Władysław, Kaczkowski Leon, Barwicki Czesław, Borys Edmund, Bahatkiewicz Stanisław, Bryx Franciszek, Grabowski Aleksander, Grasewicz Józef, Klejno Edward, Małachowski Władysław, Sucharewicz Michał, Szubsda Antoni. Walukiewicz Stanisław, Zubelewicz Apolinary.

Kapłańska adoracja Najświętszego Sakramentu.

Kapłańska adoracja Najśw. Sakramentu odbędzie się w pierwszy czwartek miesiąca kwietnia r. b., czyli 7 kwietnia, o godz. 7 wiecz. w kościele seminaryjnym.

Akademja ku czci św. Tomasza z Akwinu.

Dn. 13 marca r. b. odbyła się w Seminarjum Metropolitalnem Akademja ku czci św. Tomasza z Akwinu, urządzona staraniem Zarządu Koła Teologów alumnów tegoż Seminarjum.

Bratnia Pomoc Alumnów Seminarjum Metropolitalnego.

Zarząd Bratniej Pomocy Alumnów Seminarjum Duchownego w Wilnie składa najserdeczniejsze „Bóg zapłać“ wszystkim Przewielebnym Księżom, którzy łaskawie wspomogli tę instytucję swemi ofiarami czy to w formie składek członkowskich, czy też zapomóg jednorazowych. Spodziewając się, iż Przewielebni Księża nie wezmą nam za złe, że z racyj oszczędnościowych nie nadsyłamy pokwitowań za odebrane składki, a powiadamiamy swych Dobrodziejów o otrzymaniu od Nich ofiar spisem, niżej podanym.

Nadesłali składki członkowskie: ks. prob. Bagieński Paweł, ks. pref. Bazewicz Bolesław, ks. prob. Błażejewicz Piotr, ks. kan. Burak Marek, ks. prob. Butkiewicz Zenon, ks. prałat Chalecki Lucjan, ks. kan. Chodyko Aleksander, ks. kan. Chomski Leopold, ks. kan. Cichoński Antoni, ks. prob. Ciechanowski Edward, ks. prob. Dulko Aleksander, ks. prof. Ellert Jan, ks. dr. Gajlusz Dominik, ks. prał. Hanusowicz Jan, ks. pref. Hrynkiewicz Franciszek, ks. prob. Janowicz Bolesław, ks. dziek. dr. Jaroszewicz Albin, ks. prob. Jaśkiel Antoni, ks. prob. Jawnaszan Wojciech, ks. prob. Każarnowicz Jan, ks. pref. Kisiel Władysław, ks. prob. Klimm Stanisław, ks. prob. Kluk Ludwik, ks. prob. Korycki Jan, ks. prob. Krasodomski Bolesław, ks. Prokurator Krassowski Jan, ks. prob. Kropiwnicki Józef, ks. pref. dr. Lewosz Antoni, ks. prob. Liksza Klemens, ks. pref. Łaban Wincenty, ks. pref. Malinowski Jan, ks. prob. Małynicz-Malicki Mieczysław, ks. dziek. Marcinkiewicz Józef, ks. prob. Matulis Władysław, ks. kan. Miłkowski Stanisław, ks. prob. Montwiłł Ignacy, ks. prob. Moroz Jan, ks. prob. Murawski Władysław, ks. prob. Murończyk Edward, ks. prob. Ostaniewicz Stefan, ks. prof. Ostrejko Jan, ks. prob. Oziewicz Henryk, ks. prob. Pieściuk Franciszek, ks. prob. Pietkiewicz Edward, ks. prob. Piotrowicz Franciszek. ks. pref. Pogorzelski Władysław, ks. prob. Pomian Zygmunt, ks. pref. Pukaniec Leonard, ks. dziek. Radziszewski Mieczysław, ks. dziek. Rodziewicz Leonard, ks. prob. Romanowski Szczepan, ks. kan. Rosołowski Ignacy, ks. prob. Sarosiek Maksymiljan, ks. prob. Sarosiek Witold,

ks. prob. Sidorowicz Otton, ks. dziekan Sielewicz Jan, ks. pref. Sieluk Stanisław, ks. pref. Stefanowicz Stanisław, ks. prob. Szołkowski Józef, ks. pref. Sztejn Czesław, ks. prob. Szydagis Mateusz, ks. prob. Szyksznel Witold, ks. dziekan Snieżko-Błocki Adolf, ks. prob. Wojniusz, Henryk, ks. prob. Zacharzewski Kazimierz, ks. prob. Zapasnik Stefan, ks, prob. Żarnowski Piotr, ks. prob. Żebrowski Tomasz, ks. dziek. Żero Józef, ks. prob. Żytkiewicz Jan.

Zapisali się na członków wspierających, opłacając składki członkowskie: ks. pref. Aktanarowicz Antoni, ks. pref. Brudnias Franciszek, ks. pref. Gramz Bolesław, ks. pref. Goj Jan, ks. pref. Olszewski Hieronim, ks. pref. Paszkiewicz Mieczysław, ks. pref. Rudziński Jan, ks. pref. Skarżyński Jan, ks. pref. Szulborski Jan, ks. pref. Toczyłowski Piotr, ks. pref. Wojciechowski Adam, ks. pref. Zawadzki Józef.

Złożyli ofiarę: ks. prob. Gajlewicz Antoni, ks. kapelan dr. Sopoćko Michał, WP. Giebień B., WP. Szydłowska Marja.

Zarząd.

Poszukiwanie metryki chrzestnej.

Poszukuje się metryki chrzestnej Bronisława, syna Józefa - Franciszka (lub Jana-Wincentego), Bobrowskiego, urodzonego w latach 1860—1880 na terytorjum b. gubernji grodzieńskiej. Opłata jest zapewniona. Wiadomość o odnalezieniu metryki przesłać do Redakcji „Wiad. Archid. Wil.“.

Dzień liturgiczny w dekanacie głębockim.

W dekanacie głębockim „Dzień Liturgiczny“ odbędzie się w nast. porządku: *5 czerwca* — Czerniewicze i Konstantynów, *12 czerwca* — Mosarz, Łużki i Prozoroki, *19 czerwca* — Udział, *26 czerwca* — Głębokie, Jazno i Szarkowszczyzna, *29 czerwca* — Dzisna i Zadoroże. Rozkład przewiduje również pomoc sąsiednich xx. proboszczów według ustalonego porządku.

II. Kronika krajowa.

Polska pielgrzymka na Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Dublinie.

Polska pielgrzymka narodowa wyjeżdża z Warszawy 18 czerwca r. b. W drodze do Dublina zatrzyma sie pielgrzymka na dwa dni w Londynie. Do Dublina pielgrzymka przybędzie 22 czerwca rano. Odjazd z Dublina, po uroczystościach kongresowych, nastąpi 26 czerwca wieczorem. Statek w drodze powrotnej przybije do Hawru, skąd osobnym pociągiem pielgrzymi udadzą się do Lisieux, gdzie w tym czasie przewidziane są wielkie uroczystości, związane z budową bazyliki ku czci św. Teresy. Pielgrzymka wraca przez Paryż—Nancy—Zurych—Wiedeń do Katowic, dokąd przybywa w dniu 5 lipca.

Techniczne przeprowadzenie pielgrzymki wykonuje Polskie Biuro Podróży „Frankopol“. Koszta podróży z całkowitem utrzymaniem wynoszą od 600 do 1200 złotych, zależnie od klasy jazdy w pociągach. Zgłoszenia przyjmuje Kancelarja Prymasa Polski (Pielgrzymka do Dublina), *Poznań, Ostrów Tumski 1.*

Seminarjum Zagraniczne w Poznaniu.

Projekt kształcenia duchowieństwa dla emigracji (mamy 7.000.000 emigrantów naszych na całym świecie) dochodzi do skutku. Ostatnio Ojciec św. aprobował statut Seminarjum dla kształcenia duszpasterzy dla emigrantów. Nazwał to Seminarjum Ojciec św. „dziełem opatrznościowem i pożytecznem i dlatego sercu swemu bardzo bliskiem“.

Wychowankowie tego Seminarjum, prócz nauk filozoficznych i teologicznych, otrzymają osobne wykształcenie dziennikarskie, zapoznować się będą z całokształtem zagadnień naszego wychodźtwa. Będą się uczyli obcych języków i geografji; będą się zapoznawali z obyczajami i warunkami społecznemi tego kraju, wśród którego obejmą duszpasterskie posterunki.

Seminarjum Zagraniczne organizuje się w ramach zakonnego zgromadzenia. Doświadczenie bowiem uczy, że zagranicą kapłan zakonny ma bardziej ułatwioną pracę, aniżeli kapłan świecki. Kapłan zakonny znajduje w swem zgromadzeniu mocne oparcie. Z natury rzeczy utrzymywać też musi stały kontakt z centralą, a więc z krajem. Może też w końcu z większem poświęceniem oddać się swej pracy, bez troski o zapewnienie sobie materjalnego bytu.

Rekolekcje dla bezdomnych i moralnie zaniedbanych kobiet.

Staraniem Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Łodzi zostały zorganizowane czterodniowe rekolekcje zamknięte dla bezdomnych i moralnie zaniedbanych kobiet. W rekolekcjach wzięło udział przeszło 400 osób.

Kurs społeczno-duszpasterski.

Z czynnym udziałem JE. Ks. Biskupa St. Adamskiego, urządza Zjednoczenie Kapłanów Diecezji Katowickiej „Unitas" w dniach 20 i 21 kwietnia b. r. w Katowicach w sali Domu Związkowego przy kościele N. Maryi Panny Kurs społeczno-duszpasterski. Mogą też wziąć udział kapłani z innych diecezyj. Opłatę uiszcza się drogą dobrowolnej składki. Zgłoszenia przyjmowane są do dnia 10 kwietnia rb. (należy przesyłać na ręce ks. radcy Otręby w Świętochłowicach).

Budowa Bazyliki Morskiej.

Na szczycie Kamiennej Góry w Gdyni stanąć ma wspaniała Bazylika Morska, świątynia-pomnik, który będzie wyrazem wdzięczności dla Opatrzności Bożej za odzyskaną niepodległość i połączenie z macierzą morza polskiego. Grunt pod budowę podarowany został przez Pierwsze Polskie Tow. Kąpieli Morskich.

Ostatnio zarząd Tow. Budowy Bazyliki Morskiej wydał odezwę z prośbą o składki na rzecz budowy. Składki te przyjmuje Bank Gospodarstwa Krajowego w Gdyni oraz wszystkie oddziały PKO. na konto 170.158.

Ostrzeżenie.

W Warszawie oraz poza stolicą odwiedza mieszkanie niejaki Dyoniziak w stroju kapłana katolickiego, podający się za księdza i sprzedający swe wydawnictwo p. t. „Rycerz Chrystusowy".

Uważamy za obowiązek przestrzec zarówno władze jak i rodziny katolickie, że Dyoniziak nie jest księdzem, nieprawnie nosi suknię kapłańską i wydawnictwo jego jest bez aprobaty kościelnej.

III. Kronika zagraniczna.

O walce bolszewizmu z religją.

W tych dniach w Rzymie o. Józef Schweigl, T. J., profesor papieskiego Instytutu Wschodniego, wygłosił odczyt o walce bolszewizmu z religją. O. Schweigl, znawca stosunków sowieckich, który sam do roku 1926 pozostawał w sowietach, w odczycie swym wykazał, że bolszewizm choć głosi walkę z wszelką religją, najbardziej zaciekle zwalcza i tępi katolicyzm.

Protest przeciwko dyktaturze masonerji.

Na ostatniem zebraniu Związku dziennikarzy chrześcijańskich w Paryżu jednogłośnie powzięto uchwałę

wystąpienia z protestem przeciwko niczem nieusprawiedliwionym represjom, stosowanym przez władze hiszpańskie względem wielkiego organu katolickiego w Hiszpanji „El Dabate", który został zawieszony. Zebrani wyrażają współpracownikom tego pisma swą braterską solidarność i uznanie za gorliwe spełnianie obowiązków swego zawodu, co naraziło ich na represje uniemożliwiające im teraz obronę prawd katolickich.

Pierwszy Międzynarodowy Kongres Katolickiej Prasy Akademickiej.

W dniach 4-6 marca odbył się w Lille pierwszy międzynarodowy Kongres Akademickiej Prasy Katolickiej, zwołany z inicjatywy miejscowego pisma „Catho" przy Uniwersytecie Katolickim. W zjeździe wzięli udział liczni delegaci przeszło dwudziestu narodowości z Kanadą i Chinami włącznie. Delegacji polskiej przewodniczył kierownik wydziału zagranicznego „Odrodzenia", p. Karol Pieńkowski.

Jubileusz Ks. Arcybiskupa Baudrillart'a.

Z okazji jubileuszu rektorskiego Ks. Arcybiskupa Baudrillart'a odbył się w Paryżu szereg uroczystości, nacechowanych wielkim entuzjazmem. Na bankiecie, który się odbył na cześć Jubilata, obecny był kardynał Verdier oraz wielu dygnitarzy państwowych. Wszystkie wygłoszone przy tej okazji przemówienia pełne były wyrazów hołdu dla zasług czcigodnego rektora Instytutu Katolickiego.

Katolickie a państwowe szkolnictwo we Francji.

„Osservatore Romano" opublikował ostatnio dla przykładu statystykę, dotyczącą szkolnictwa katolickiego w departamencie Wandei (Francja). Wynika z niej, że szkoły te cieszą się większą frekwencją, aniżeli państwowe, mimo wielu stosowanych ulg i przynęt. Dnia 1 grudnia 1931 r. katolickie szkoły elementarne posiadały 29.500 uczniów, państwowe zaś szkoły powszechne 25.000. Również postępy w szkołach katolickich są stale lepsze, co stanowi dowód ich wyższego poziomu.

Nawrócenia za pośrednictwem półek z broszurkami.

Sprawozdanie z czterech miesięcy istnienia szafki w kościele do sprzedawania *Catholic Bulletin* w Detroit w St. Zjed. Am. Płn. wykazuje, iż co najmniej 12 osób nawróciło się w tym czasie na wiarę katolicką pod wpływem czytania tego pisma i broszur, wystawianych na półkach czy w szafie. Za ten czas wyprzedano około 2.500 książek, broszur, pism, ulotek i t. p. Największą poczytnością cieszą się druki, omawiające sprawy społeczne z punktu widzenia katolickiego.

Polacy na Międzynarodowym Kongresie Eucharystycznym.

Uczestnicy polskiej pielgrzymki narodowej na międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Dublinie złączą się w osobnej sekcji polskiej, która obradować będzie pod przewodnictwem Protektora pielgrzymki, Jego Eminencji Ks. Kardynała Prymasa, w University College w Dublinie w piątek 23 czerwca br.

Referaty wygłoszą: 1) Ks. Prałat Leon Łagoda, Rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji, n. t.: „Eucharystja jako czynnik moralnego odrodzenia narodu" i 2) Dr. Oskar Halecki, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, n. t.: „Tradycje eucharystyczne Irlandji i Polski"

Drukowano za zezwoleniem
JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity.

Redaktor i Wydawca:
Ks. LEON ŻEBROWSKI
Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.